EIROPAS
KOMISIJA

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 10.2.2020.
JOIN(2020) 3 final

KOPĪGS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ziņojums par vispārējo preferenču sistēmu attiecībā uz 2018.–2019. gada laikposmu

{SWD(2020) 16 final} - {SWD(2020) 17 final} - {SWD(2020) 18 final} -
{SWD(2020) 19 final} - {SWD(2020) 20 final} - {SWD(2020) 21 final} -
{SWD(2020) 22 final} - {SWD(2020) 23 final} - {SWD(2020) 24 final} -
{SWD(2020) 25 final}

1. IEVADS

Izmantojot vispārējo preferenču sistēmu (VPS), Eiropas Savienība[i] ar tirdzniecības palīdzību vienpusēji atbalsta jaunattīstības valstis to centienos sasniegt ilgtspējīgu attīstību. Tirdzniecības preferences veicina cilvēktiesību, darba pamatstandartu, vides aizsardzības un labas pārvaldības universālās vērtības.

Šim **trešajam pārgadu ziņojumam par vispārējo preferenču sistēmu ir pievienoti desmit kopīgie (Eiropas Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos) dienestu darba dokumenti.** Tajos ir izvērtēti rezultāti, kas iegūti pastiprinātā sadarbībā ar deviņām VPS+ režīma un trīs īpašā režīma "Viss, izņemot ieročus" *(EBA)* saņēmējvalstīm.

Šajā ziņojumā īpaša uzmanība ir pievērsta:

1. tam, **cik lielā mērā saņēmējvalstis izmanto** sistēmu;
2. vairākiem **plašākiem tematiem**, tostarp nāvessodam, pilsoniskās sabiedrības telpai, bērnu darbam un videi;
3. **partnerattiecībām –** ar piemēriem, kā ES sadarbojas ar partneriem, lai VPS padarītu efektīvāku.

Ziņojumā ir izmantota informācija, kas iegūta no ES pārraudzības misijām, VPS vidusposma novērtējuma[ii], ES sadarbības ar partnervalstīm (tostarp dialogiem attiecībā uz cilvēktiesībām), starptautiskām organizācijām, pilsoniskās sabiedrības un rūpniecības nozarēm. 2019. gada 16. jūlijā notika šim mērķim paredzēts dialogs ar pilsonisko sabiedrību.[iii]

2. KOPSAVILKUMS

VPS saņēmējvalstis attīstās. 2018.–2019. gada periodā vairākas valstis tikušas pārkvalificētas no sistēmas, jo ir sasniegušas ekonomikas statusu ar vidēji augstu ienākumu līmeni. Turklāt ES **sekmīgā sarunu programma** palīdzēja valstīm izstāties no VPS, noslēdzot ar ES divpusējus nolīgumus par preferenciāliem režīmiem. 2019. gada beigās bija **71 saņēmējvalsts,** t. i., par 11 mazāk, nekā norādīts pēdējā ziņojumā.

Attiecībā uz preferenču ietekmi **VPS ir kļuvusi daudz nozīmīgāka** gan absolūtā, gan relatīvā izteiksmē. Neraugoties uz saņēmējvalstu skaita samazināšanos, importa vērtība Eiropas Savienībā no VPS valstīm pieauga par 16,2 %, t. i., no 158 miljardiem euro 2016. gadā līdz 183,6 miljardiem euro 2018. gadā (kopējais ES imports palielinājās par 13,3 %). No tā apjoms 68,9 miljardu euro vērtībā tika importēts, izmantojot VPS.

VPS **īpaši svarīga ir visnabadzīgākajām valstīm** – vismazāk attīstīto valstu (VAV) daļa ES kopējā importā 2018. gadā sasniedza 2,2 %, t. i., vairāk nekā divreiz lielāku par VAV daļu pasaules importā (0,98 % 2017. gadā).[iv] *EBA* saņēmējvalstu preferenciālais eksports uz ES pieauga par 15,3 %.

Preferenciālā importa vērtība Eiropas Savienībā no **Āfrikas VPS saņēmējvalstīm** ir palielinājusies par 17,2 % un sasniegusi 3,3 miljardus euro. **Mauritānija** VPS eksportu palielināja par 62 %, un **Senegāla** – par 44 %. Tomēr importa īpatsvars Eiropas Savienībā no Āfrikas VPS valstīm joprojām ir relatīvi mazs, veidojot mazāk par 5 %, neatkarīgi no tā, ka **no 71 saņēmējvalsts 38 ir Āfrikas valstis**. Visnozīmīgākās nozares, kas gūst labumu no VPS, ir saistītas ar apģērbu ražošanu, jo citas valstis šajā nozarē

mēdz būt konkurētspējīgākas. Tā kā VPS rada iespējas vairākās citās nozarēs (piemēram, pārtikas pārstrādes nozarē), tās potenciālu varētu izmantot vēl vairāk. Nozīme ir arī informētības tūkumam par sistēmu un faktoriem, kas ierobežo Āfrikas valstu uzņēmumu eksportspēju.

VPS **tirdzniecības preferenču izmantošana** 2018. gadā ir sasniegusi 81,8 % (78,8 % 2016. gadā). *EBA* režīmam šis rādītājs bija 93,4 %. Iespējas galvenokārt ir izmantotas apģērbu nozarē, jo eksporta diversifikācija joprojām ir grūts uzdevums.

ES importētāji un rūpniecība VPS saņēmējvalstīs atbalsta ilgtspējīgas attīstības programmu un var radīt pozitīvu ietekmi, jo īpaši veicinot darba tirgus reformas un darba aizsardzību. Eksportējošās nozares, piemēram, **Pakistānā, Bangladešā, Mjanmā un Šrilankā**, tiecas panākt atbilstību starptautiskajiem standartiem. Tas ir tiešs rezultāts, ko panākuši (Eiropas) pircēji, kuri pieprasa atbildīgas piegādes ķēdes, un kam ir plašāka ietekme uz valstīm.

VPS+ saņēmējvalstis ir guvušas **panākumus nolīgumā uzskaitīto 27 starptautisko konvenciju efektīvā īstenošanā. Tās ir uzņēmušās arī papildu saistības.** Visas VPS+ saņēmējvalstis ir parakstījušas **Parīzes nolīgumu**, dažreiz reaģējot uz VPS+ pārraudzības misiju aicinājumiem (**Filipīnas**). **Armēnija** parakstīja ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (*ICCPR*) otro fakultatīvo protokolu par nāvessoda atcelšanu un Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*CRPD*).

Attiecībā uz **bērnu darbu Mongolija** pēc nesen notikušās pārraudzības misijas piekrita veikt apsekojumu par bērnu darbu. **Pakistānā** tiek veikts valsts mēroga apsekojums par bērnu darbu. **Šrilankai** ar novatoriskajām "Zonām bez bērnu darba" izdevās samazināt bērnu darbu no 16 % līdz 1 %. Savukārt **Bolīvija** palielināja minimālo nodarbināšanas vecumu līdz starptautiskajam minimālajam standartam – 14 gadiem. **Kaboverde** guva panākumus, kriminalizējot nepilngadīgo izmantošanu prostitūcijai un tās veicināšanu un seksuālo izmantošanu. **Paragvaja** pieņēma valsts stratēģiju bērnu darba izskaušanai līdz 2024. gadam.

Saņēmējvalstis saglabā saistības arī pēc izstāšanās no VPS. Piemēram, **Paragvaja** 2019. gadā pēc izstāšanās no VPS publicēja brīvprātīgu vidusposma ziņojumu par ANO Cilvēktiesību padomes vispārējā regulārā pārskata ieteikumu īstenošanu.

Dažas valstis **uzņemas saistības, pirms tās pretendē uz VPS+ režīmu – Uzbekistāna** 2019. gada 14. oktobrī kā daļu no programmas pretendēšanai uz VPS+ pieņēma likumu par pievienošanos Kartahenas protokolam par bioloģisko drošību.

Tomēr **joprojām pastāv grūtības panākt atbilstību VPS prasībām –** pilsoniskās sabiedrības telpa samazinās, jo īpaši **Pakistānā un Filipīnās**. Aicinājumi atjaunot nāvessodu (tā izpildi) ir kļuvuši skaļāki, arī **Šrilankā, Mongolijā un Filipīnās**. Lielākā daļa saņēmējvalstu saskaras ar problēmām saistībā ar **biedrošanās brīvību.**

Valstīm, **kas nevēlas iesaistīties sasāpējušu jautājumu risināšanā, tiek pievērsta lielāka uzmanība**. Pateicoties pastiprinātai iesaistei, ES ir izvērsusi dialogu ar **Bangladešu, Kambodžu un Mjanmu**, lai uzstātu, ka ir konkrēti jārīkojas un jāatrod ilgtspējīgi risinājumi būtiskiem trūkumiem pamata cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanā.

Sadarbība ar katru no šīm valstīm notiek citā virzienā –

sadarbībā ar **Bangladešu** galvenā uzmanība ir pievērsta atbilstības nodrošināšanai Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) konvencijām. 2019. gada oktobrī ES pārraudzības misijas laikā Bangladešas iestādes piekrita izstrādāt ceļvedi ar termiņiem darba tiesību uzlabošanai, jo īpaši Bangladešas Darba likuma un Eksporta pārstrādes zonu likuma saskaņošanai.

Attiecībā uz **Mjanmu** augsta līmeņa pārraudzības misiju laikā 2018. gada oktobrī un 2019. gada februārī tika apspriestas bažas attiecībā uz cilvēktiesībām un darba tiesībām. Diskusijas turpinājās pirmajā ES un Mjanmas augstākā līmeņa amatpersonu sanāksmē, kas notika 2019. gada maijā, kā arī 2019. gada jūnijā – ES un Mjanmas dialogā par cilvēktiesībām, ko kā līdzpriekšsēdētājs vadīja ES īpašais pārstāvis cilvēktiesību jautājumos.

Tā kā **Kambodžā** nebija rezultātu cilvēktiesību un darba tiesību jomā, tika uzsākta procedūra, lai uz laiku atceltu tarifa preferences.

3. ATTĪSTĪBA KOPŠ PĒDĒJĀ ZIŅOJUMA

Vispārējo preferenču sistēmu veido **trīs režīmi**.

Saskaņā ar **vispārējo VPS režīmu** ES piešķir tarifa **samazinājumus** produktiem, uz kuriem attiecas 66 % tarifa pozīciju un kuru izcelsme ir tādās valstīs ar zemiem vai vidēji zemiem ienākumiem, kuras negūst labumu no citas preferenciālas piekļuves ES tirgum.

Valstīm, kas gūst labumu no **īpaša veicināšanas režīma ilgtspējīgai attīstībai un labai pārvaldībai** (**VPS**+), ES **likvidē** tarifus produktiem, uz kuriem attiecas būtībā tādas pašas tarifa pozīcijas.

Saskaņā ar "Viss, izņemot ieročus" (*EBA*) režīmu ES piešķir beznodokļu un bezkvotu piekļuvi visiem importētajiem produktiem, izņemot ieročus un munīciju, no valstīm, kuras ANO ir klasificējusi kā vismazāk attīstītās valstis (VAV). Saņēmējvalstis nezaudē *EBA* statusu, ja noslēdz brīvās tirdzniecības nolīgumu (BTN) ar ES.

3.1. Leģislatīvie atjauninājumi

Eiropas Komisija pieņēma vairākus ar regulu saistītus tiesību aktus:

- **produktu pārkvalificēšana** – Komisijas 2019. gada 12. februāra regula vairākiem produktiem 2020.–2022. gada periodam apturēja tarifa preferences trīs saņēmējvalstīm: **Indijai, Indonēzijai un Kenijai**;[v]
- **svītrošana no VPS saņēmējvalstu saraksta –** VPS statuss tika atcelts šādām valstīm, kas trīs gadus pēc kārtas sasniedza ekonomikas statusu ar vidēji augstiem ienākumiem: **Kamerūnai, Fidži, Gruzijai, Irākai, Māršala salām un Tongai**[vi] (2017. gada 1. janvārī), un **Paragvajai**[vii] (2019. gada 1. janvārī);
- dažas valstis zaudēja saņēmējvalsts statusu, jo noslēdza **preferenciālas tirdzniecības nolīgumu** ar ES: **Kotdivuāra, Gana, Svazilenda** (2019. gada 1. janvārī), **Gruzija** (2017. gada 1. janvārī)[viii] un **Ukraina** (2018. gada 1. janvārī)[ix].

Dažas valstis zaudēja *EBA* preferences, jo to VAV statuss tika pārkvalificēts: **Samoa** (2019. gada 1. janvārī)[x] un **Ekvatoriālā Gvineja** (2021. gada 1. janvārī)[xi] (katrā gadījumā pēc trīs gadu pārejas perioda no pārkvalificēšanas datuma).

Citi ar VPS regulu saistīti tiesību akti:

- Komisijas 2019. gada 16. janvāra Īstenošanas regula[xii], ar ko nosaka **aizsardzības pasākumus** attiecībā uz **Kambodžas un Mjanmas/Birmas** izcelsmes Indica rīsu importu;
- Komisijas 2019. gada 11. februāra Īstenošanas lēmums par procedūras sākšanu, **lai uz laiku atceltu preferences, kas piešķirtas Kambodžai**.[xiii]

3.2. Gaidāmie grozījumi

VPS saņēmējvalstis, kuras Pasaules Banka trīs gadus pēc kārtas ir klasificējusi kā ekonomikas ar vidēji augstiem ienākumiem, zaudē savu VPS saņēmējvalsts statusu. Attiecīgi **Nauru, Samoa un Tonga** no 2021. gada 1. janvāra tiks svītrotas no saņēmējvalstu saraksta.

Citas valstis kopš 2018. gada (**Armēnija**) un 2019. gada (**Šrilanka**) bija klasificētas kā valstis ar vidēji augstiem ienākumiem. **Vjetnama** zaudēs VPS saņēmējvalsts statusu divus gadus pēc gaidāmās BTN ar ES stāšanās spēkā. Tomēr uzņēmēji varēs izmantot VPS nodokļus, ja tie būs izdevīgāki.

Tajā pašā laikā vairākas VAV ir plānots pārkvalificēt. Tas nozīmē, ka pēc trīs gadu pārejas perioda no saraksta tiks svītrotas valstis, kas gūst labumu no *EBA* režīma. Pēc tam tās varētu pretendēt uz VPS+ režīmu, ja izpildīs nosacījumus, vai gūt labumu no VPS režīma. 2023. gadā tiks pārkvalificēta **Butāna**, tai sekos **Santome un Prinsipi**, bet 2024. gadā — **Zālamana salas**. **Tuvalu un Kiribati** pārkvalificēšanas datums tiks noteikts 2021. gadā. Tajā pašā gadā pārkvalificēšanai varētu būt ieteiktas **Bangladeša, Laosas Tautas Demokrātiskā Republika, Mjanma, Nepāla un Austrumtimora**.

Divas valstis, kas gūst labumu no vispārējās VPS (**Tadžikistāna un Uzbekistāna**) ir paudušas ieinteresētību pievienoties VPS+ režīmam.

3.3. Nākamā VPS regula

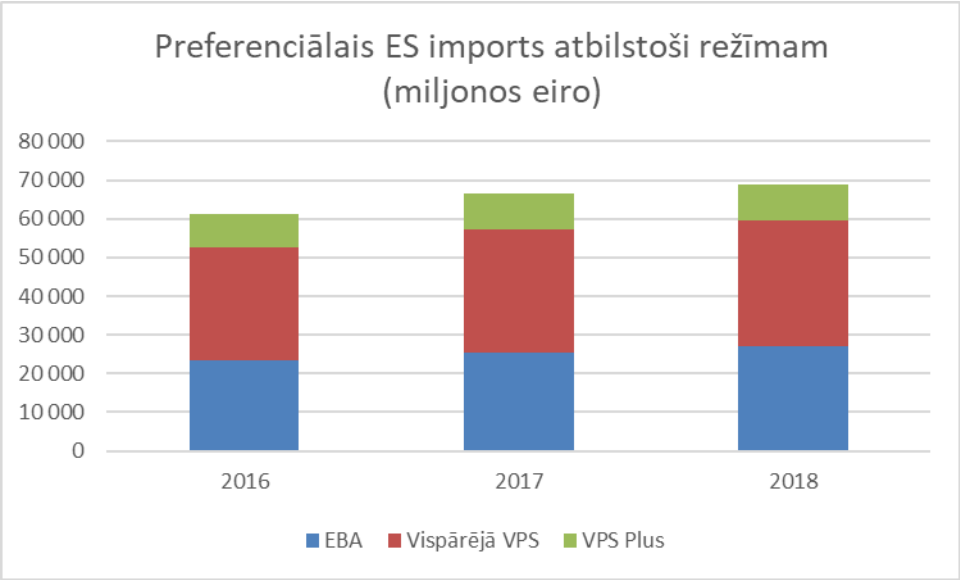
Pašreizējās VPS regulas darbība beigsies 2023. gada 31. decembrī. Lai uzņēmēji un saņēmējvalstis varētu pielāgoties jaunajai regulai, Komisija ir uzsākusi sagatavošanos tai. Paredzēts, ka jaunā regula turpinās saņēmējvalstu ilgtspējīgas ekonomiskās, sociālās un vides attīstības veicināšanas politiku, tostarp labas pārvaldības un cilvēktiesību ievērošanu, ar nabadzības izskaušanu kā galveno mērķi. Sabiedriskā apspriešana notiks 2020. gadā.

Eiropas Parlaments 2019. gada 14. martā pieņēma neleģislatīvu rezolūciju par VPS regulas īstenošanu.[xiv] Eiropas Parlaments atzīst VPS regulas pozitīvo ietekmi un sniedz vairākus ieteikumus saistībā ar nākamās VPS regulas sagatavošanu. Nākamajai regulai jo īpaši būtu jāveicina diversifikācija, jāpievērš lielāka uzmanība vides standartu uzlabošanai un pārraudzības pastiprināšanai.

4. VPS DARBOJAS — EKONOMISKIE IEGUVUMI JAUNATTĪSTĪBAS VALSTĪM

Neraugoties uz mazāku VPS saņēmējvalstu skaitu 2018.–2019. gada pārskata periodā, nozīmīgi palielinājās importa kopējā vērtība Eiropas Savienībā no VPS valstīm – no 61,3 miljardiem euro 2016. gadā līdz 68,9 miljardiem euro 2018. gadā. Imports 32,3 miljardu euro vērtībā bija no valstīm, kas gūst labumu no vispārējā VPS režīma, aptuveni 9,5 miljardu euro vērtībā – no VPS+ saņēmējvalstīm, savukārt 27,1 miljardu euro vērtībā – no *EBA* saņēmējvalstīm.[xv]

1. attēls. ES importa vērtība saskaņā ar trim VPS režīmiem

Raugoties uz kopējo ES importu (ieskaitot nepreferenciālo importu), 2016.–2018. gadā imports no VPS saņēmējvalstīm palielinājās par 16,2 %. EBA valstu eksports uz ES pieauga par 9,9 %, VPS+ saņēmējvalstu eksports – par 13,4 %, bet eksports saskaņā ar vispārējo VPS režīmu – par 18,8 %. **Indija** ir VPS saņēmējvalsts ar lielāko daļu no kopējā importa (ieskaitot nepreferenciālo importu), pēc tam ierindojas **Vjetnama**, **Nigērija**, **Bangladeša** un **Indonēzija**.

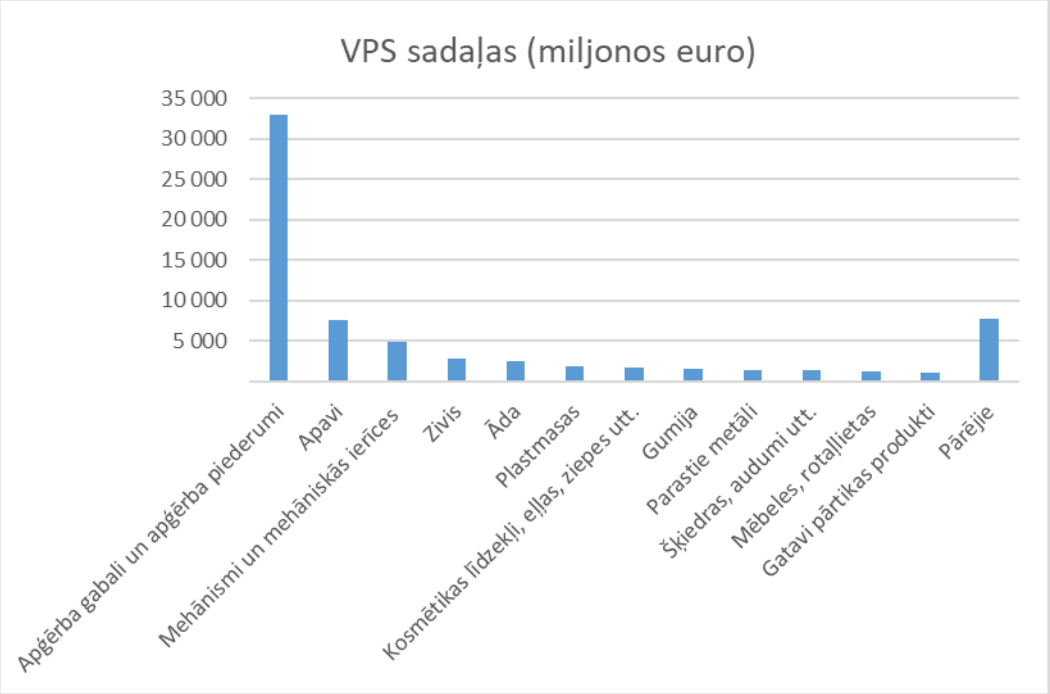
Ja ņem vērā tikai **preferenciālo importu**, **Bangladeša** ir kļuvusi par ES lielāko VPS partneri, pēc kuras uzreiz ierindojas **Indija, Indonēzija, Vjetnama un Pakistāna**.

1. tabula. VPS importa vērtība Eiropas Savienībā no lielākajām saņēmējvalstīm (miljonos euro) un tā procentuālā daļa kopējā importā un kopējā ES VPS importā 2018. gadā

VPS saņēmēj-valsts	VPS imports (miljonos euro)	Kopējais imports uz ES (miljonos euro)	Valsts VPS daļa importā uz ES	Valsts VPS daļa kopējā VPS importā uz ES	Importa % kā daļa no kopējā ES importa
Bangladeša	16 776	17 401	96,4 %	24,4 %	0,96 %
Etiopija	236	642	36,8 %	0,3 %	0,04 %
Filipīnas	1 915	7 490	25,6 %	2,8 %	0,41 %
Indija	16 378	43 601	37,6 %	23,8 %	2,41 %
Indonēzija	6 616	15 557	42,5 %	9,6 %	0,86%
Kambodža	4 987	5 255	94,9 %	7,2 %	0,29 %
Laosa	182	251	72,6 %	0,3 %	0,01 %
Malāvija	260	301	86,6 %	0,4 %	0,02 %
Mauritānija	353	523	67,4 %	0,5 %	0,03 %
Mjanma	1 926	2 189	88,0 %	2,8 %	0,12 %
Mozambika	1 219	1 840	66,3 %	1,8 %	0,10 %
Nigērija	115	18 715	0,6 %	0,2 %	1,03 %
Pakistāna	5 885	6 740	87,3 %	8,5 %	0,37 %
Senegāla	367	543	67,6 %	0,5 %	0,03 %
Šrilanka	1 365	2 755	49,5 %	2,0 %	0,15 %
Tanzānija	256	473	54,2 %	0,4 %	0,03 %
Uganda	131	471	27,9 %	0,2 %	0,03 %
Vjetnama	8 994	37 531	24,0 %	13,1 %	2,07 %

Atbilstoši produktu **sadaļām** lielākā daļa importa saskaņā ar VPS (47,9 % no 33 miljardiem euro) joprojām ir **apģērbs**, pēc tam ierindojas **apavi** (11 %), **mehāniskas ierīces** (7 %), **zivju produkti** (4 %), **āda** (3,7 %) un **plastmasas** (2,7 %) – sk. 2. attēlu.

2. attēls. Galvenās produktu sadaļas ES VPS importā 2018. gadā

4.1. Vidusposma izvērtējums – VPS ir efektīva

Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei 2018. gadā iesniedza ziņojumu par to, kā tiek piemērota VPS regula[xvi]. Vidusposma izvērtējums liecina, ka ES VPS ir attaisnojusi cerības – ir veiksmīgi noteiktas preferences valstīm, kurām visvairāk nepieciešama palīdzība, un ir dots ieguldījums to ilgtspējīgai attīstībai. ES VPS efektivitāte ir uzlabojusies, pateicoties pārraudzības mehānismam, kas ir uzlabojis cilvēktiesību un darba tiesību aizsardzību. Tekstilizstrādājumu un apģērbu nozarē preferenciālais eksports saskaņā ar *EBA* režīmu ir pozitīvi ietekmējis uzņēmējdarbību un darbvietu radīšanu.

Daži ieteikumi un papildpasākumi, kas izriet no vidusposma izvērtējuma

- *Panākt labāku pārredzamību* – Komisija apsver vairākas praktiskas darbības, lai uzlabotu VPS+ pārraudzību un veicinātu pilsoniskās sabiedrības iesaisti, kā arī palielinātu uzņēmumu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju, tostarp sociālo partneru, informētību.
- *Izmantot VPS regulas aizsardzības noteikumus* – pēc izmeklēšanas, kā noteikts VPS regulā, ES 2019. gadā noteica aizsardzības pasākumus attiecībā uz Kambodžas un Mjanmas izcelsmes Indica rīsu importu.
- *Sākt atcelšanas procedūras, ja pārraudzības struktūras ir ziņojušas par nopietniem un sistemātiskiem pārkāpumiem* – Komisija 2019. gada 11. februārī uzsāka procedūru, lai uz laiku atceltu Kambodžai piešķirtās tarifa preferences.
- *Vēl vairāk pastiprināt sadarbību ar attīstības partneriem, arī tādēļ, lai piesaistītu vairāk ieguldījumu vismazāk attīstītajās valstīs.*

5. VPS VEICINA ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU

Attiecībā uz darba tiesībām un cilvēktiesībām vidusposma izvērtējumā konstatēja VPS+ efektivitāti ietekmes radīšanai, izmantojot VPS+ pārraudzības mehānismu un pievienošanās iespēju (kandidātvalstīm). Biežāka VPS+ atbilstības pārraudzība un uzlabots tvērums ir palielinājis ES ietekmi.

2018.–2019. gada pārskata periodā Eiropas Komisijas dienesti un Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) veica pārraudzības misijas **Armēnijā, Bolīvijā, Kirgizstānā, Mongolijā, Pakistānā, Filipīnās, Šrilankā, Kambodžā, Bangladešā un Mjanmā**. Papildus VPS ietekmei uz darbvietu radīšanu, kuru skaits tiek lēsts no 500 000 Mjanmā līdz 5 miljoniem Bangladešā, iesaiste arī pievērsa lielāku uzmanību darba standartiem, cilvēktiesībām un attiecībā uz VPS+ – videi un labai pārvaldībai.

Ir gūti panākumi **bērnu tiesību jomā** – **Mongolijā** tika pieņemti bērnu tiesību aizsardzības likumi un nozīmīgi palielināti budžeti. **Paragvaja** daudz darīja, lai veicinātu un aizsargātu bērnu tiesības. **Šrilankā** bērnu darbs tika samazināts līdz 1 %. **Bolīvijā** tika panākta minimālā nodarbināšanas vecuma atbilstība SDO standartiem. **Pakistānā** valdība piekrita veikt apsekojumus par bērnu darbu. **Kaboverde** ir guvusi nozīmīgus panākumus nepilngadīgo seksuālas izmantošanas kriminalizācijā.

Tiek reaģēts uz **iespējamu atkāpšanos no cilvēktiesībām**. Satraucoši ir aicinājumi atjaunot **nāvessodu**. Vislielākās bažas rada atkārtots aicinājums **Filipīnās** balsot par likumprojektu atjaunot nāvessodu. Šāds likumprojekts būtu pretrunā ar **Filipīnu** saistībām, ko tās uzņēmušās saskaņā ar Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām otro fakultatīvo protokolu. Šrilankā bažas rada paziņojumi, ka varētu tikt atjaunota nāvessoda izpilde. Tomēr aina nav tikai drūma, piemēram, nesen notikušās VPS+ misijas laikā Šrilankas valdības amatpersonas bija pārliecinātas, ka saglabātos *de facto* moratorijs. **Mongolijas** pašas veiktā novērtējumā secināts, ka nāvessoda atjaunošana nebūtu savienojama ar tās starptautiskajām saistībām. Šis novērtējums palīdzēja vērsties pret nāvessoda atjaunošanas plāniem. Savukārt **Pakistānā** debatē par to, vai samazināt ar nāvessodu sodāmo noziegumu skaitu, un vienlaicīgi tā ir nozīmīgi samazinājusi nāvessoda izpildes gadījumu skaitu un reformējusi apžēlošanas lūgumu procedūru.

Dažās valstīs **samazinās pilsoniskās sabiedrības telpa**. Pakistānā vairākas starptautiskas NVO ir izraidītas ar sekām to organizāciju brīvībām, kuras joprojām ir valstī. Ir apdraudēta vārda brīvība, tostarp arī plašsaziņas līdzekļos. **Bolīvijā** ir ziņots par verbālu un fizisku vardarbību pret cilvēktiesību aizstāvjiem un žurnālistiem, kā arī par krimināl procesu pieaugošu skaitu, kas pret tiem ierosināti. Attiecībā uz **Filipīnām** ir nopietnas bažas par nāves gadījumu skaitu saistībā ar kampaņām pret nelikumīgām narkotiskām vielām un visu nāves gadījumu efektīvas, objektīvas un pārredzamas izmeklēšanas trūkumu. Pilsoniskās sabiedrības telpa samazinās arī to pasākumu dēļ, kas veikti saistībā ar **cīņu pret terorismu**. Tas ir radījis lielāku vardarbību pret pilsoniskās sabiedrības locekļiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, pirmiedzīvotājiem, žurnālistiem un juristiem. **Kambodžā** pēdējos trīs gados ir pasliktinājusies demokrātija, cilvēktiesību ievērošana un tiesiskums, tostarp samazinājusies telpa politiskai opozīcijai, plašsaziņas līdzekļiem un pilsoniskajai sabiedrībai.

Savukārt **Armēnijā** 2018. gada "Samta revolūcijas" laikā parādījās nozīmīgi uzlabojumi vārda brīvības un biedrošanās brīvības jomā.

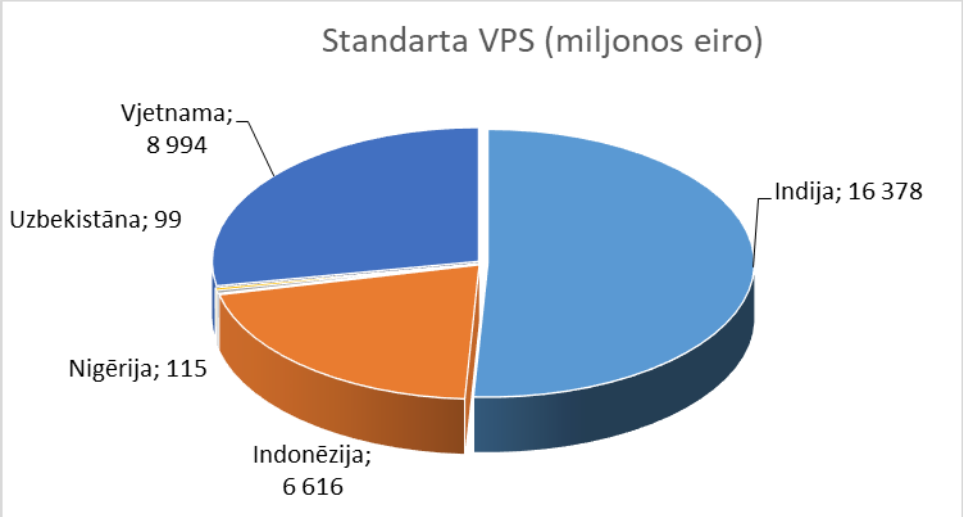
Darba tiesību jomā joprojām ir bažas par **biedrošanās brīvību Šrilankā, Pakistānā, Bangladešā un Mjanmā**. **Kirgizstānā** Arodbiedrību likumprojekta pieņemšana krasi ierobežotu arodbiedrību neatkarību. **Filipīnās** kongress pieņēma likumprojektu par atrašanās amatā drošību, lai izbeigtu to, ka tiek ļaunprātīgi izmantota pastāvīgā darba aizstāšana ar pagaidu darbu; nesen, izmantojot savas veto tiesības, šo likumprojektu noraidīja prezidents.

Attiecībā uz vides un klimata pārmaiņām valstis ir uzlabojušas ziņošanu (piemēram, saistībā ar Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām). Visas saņēmējvalstis parakstīja **Parīzes nolīgumu un Kigali grozījumu Monreālas protokolam.** Tomēr iespējams, ka, pārraudzībā vairāk uzmanības pievēršot videi, varētu radīt lielāku ietekmi. Paredzams, ka saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību Globālais bioloģiskās daudzveidības satvars laikposmam pēc 2020. gada noteiks stingrākus mērķus un pārbaudes mehānismus attiecībā uz attīstību un īstenošanu valstīs.

6. VISPĀRĒJAIS VPS REŽĪMS

2018.–2019. gada pārskata periodā **Gana, Kotdivuāra un Svazilenda** izstājās no VPS, jo tās noslēdza BTN ar ES, savukārt viena valsts pievienojās (**Samoa**), jo tās VAV statuss tika pārkvalificēts, tādējādi līdz perioda beigām pavisam kopā ir 15 saņēmējvalstis. Attēlā turpmāk ir sniegts vispārējā VPS režīma preferenciālā importa sadalījums[xvii] 2018. gadā.

3. attēls. Vispārējā VPS režīma galvenās saņēmējvalstis 2018. gadā (ES imports miljonos euro)

Neatkarīgi no neliela VPS importa samazinājuma (no 16,6 miljardiem euro 2016. gadā līdz 16,4 miljardiem euro 2018. gadā) **Indija joprojām ir lielākā saņēmējvalsts** vispārējā VPS režīmā ar 50,8 % no visa VPS importa Eiropas Savienībā, pēc kuras ierindojas **Vjetnama** (27,9 %) un **Indonēzija** (20,5 %). Piecu lielāko saņēmējvalstu

skaitā ierindojas arī **Nigērija** un **Uzbekistāna** ar vien nelieliem īpatsvariem (attiecīgi 0,4 % un 0,3 %).

Produktu pārkvalificēšana

Produktu pārkvalificēšana ir paredzēta kā preferenču atcelšana VPS saņēmējvalstīm konkrētām produktu sadaļām, pamatojoties uz loģisku apsvērumu, ka šo produktu importam vairs nav nepieciešamas ES preferences. Tas attiecas uz vispārējo VPS režīmu. Jaunos pārkvalificēšanas pasākumus piemēro no 2020. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 31. decembrim:

2. tabula. Produktu pārkvalificēšana 2017.–2019. gadā un 2020.–2022. gadā

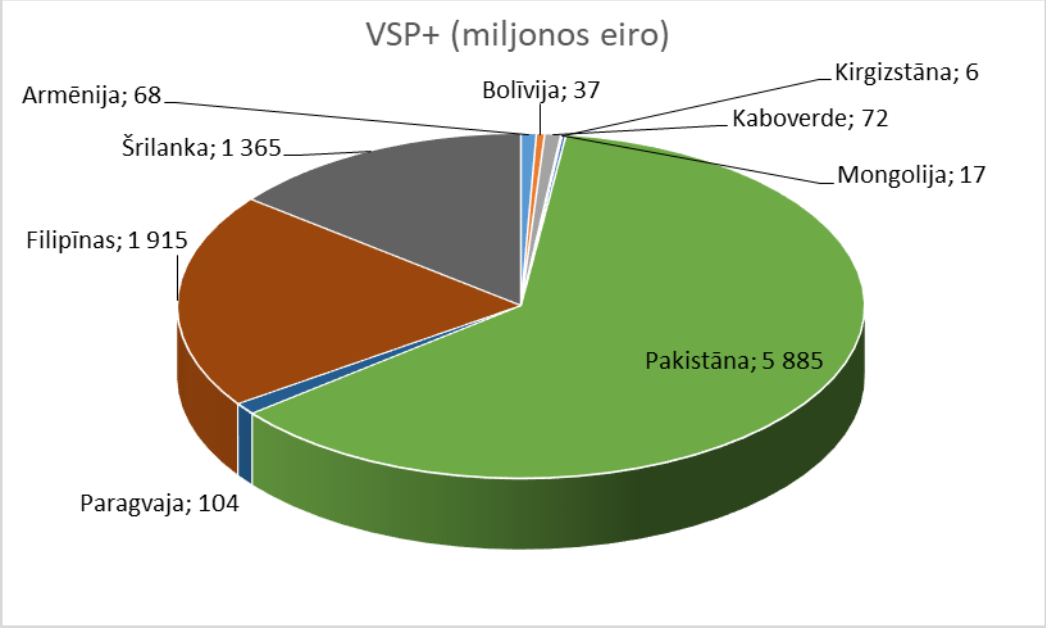
VPS saņēmējvalsts	VPS sadaļa, kas pārkvalificēta līdz 2019. gada 31. decembrim	VPS sadaļa, kas pārkvalificēta no 2020. gada 1. janvāra	Produkta apraksts
Indija	S-5		Minerālprodukti
	S-6a	S-6a	Neorganiskie un organiskie ķīmiskie savienojumi
	S-11 a	S-11 a	Tekstils
	S-14	S-14	Pērles un dārgmetāli
	S-15 a	S-15 a	Dzelzs, tērauds un dzelzs un tērauda izstrādājumi
	S-15b	S-15b	Parastie metāli (izņemot dzelzi un tēraudu), parasto metālu izstrādājumi (izņemot dzelzs un tērauda izstrādājumus)
		S-17 a	Vilcienu vai tramvaju lokomotīves, ritošais sastāvs
	S-17b	S-17b	Mehāniskie transportlīdzekļi, velosipēdi, gaisa kuģi un kosmosa kuģi, kuģi un laivas
Indonēzija	S-1 a	S-1 a	Dzīvi dzīvnieki un dzīvnieku izcelsmes produkti, izņemot zivis
	S-3	S-3	Dzīvnieku vai augu eļļas, tauki un vaski
		S-5	Minerālprodukti
		S-9 a	Koks un koka izstrādājumi; kokogle
Kenija	S-2 a	S-2 a	Veģetējoši augi un puķkopības produkti
Ukraina	S-17 a		Dzelzceļa un tramvaju ritošais sastāvs un ražojumi
	S-3		Dzīvnieku vai augu eļļas, tauki un vaski

7. VPS+ REŽĪMS

VPS+ režīms ir viens no galvenajiem ES instrumentiem, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību neaizsargātās jaunattīstības valstīs. Valstīm ir jāizpilda divi papildu kritēriju kopumi: i) neaizsargātība (to veido importa daļa un ekonomikas diversifikācija) un ii) ilgtspējīga attīstība. Attiecībā uz pēdējo minēto kritēriju valstīm ir jāratificē 27 starptautiskās konvencijas par cilvēktiesībām un darba tiesībām, vides aizsardzību un labu pārvaldību. Turklāt valstīm nedrīkst būt formulētu atrunu, kas ar šīm konvencijām ir aizliegtas; šo konvenciju izpildes pārraudzības struktūru visjaunākajos secinājumos nedrīkst būt konstatēti būtiski trūkumi to efektīvā īstenošanā. Šādas 9 VPS+ saņēmējvalstis ir aptvertas 2018.–2019. pārskata periodā: **Armēnija, Bolīvija, Filipīnas, Kaboverde, Kirgizstāna, Mongolija, Pakistāna, Paragvaja un Šrilanka.**

Paragvaja pārstāja gūt labumu no VPS+ 2019. gada 1. janvārī tāpēc, ka tā trīs gadus pēc kārtas tika klasificēta kā valsts ar vidēji augstiem ienākumiem. 4. attēlā ir atspoguļota preferenciālā importa vērtība no VPS+ saņēmējvalstīm 2018. gadā. Lielākā importa daļa ir no **Pakistānas**, veidojot 62,2 % no visa VPS+ importa Eiropas Savienībā (74 % 2018. gadā).

4. attēls. Lielākās VPS+ režīma saņēmējvalstis 2018. gadā (imports uz ES miljonos euro)

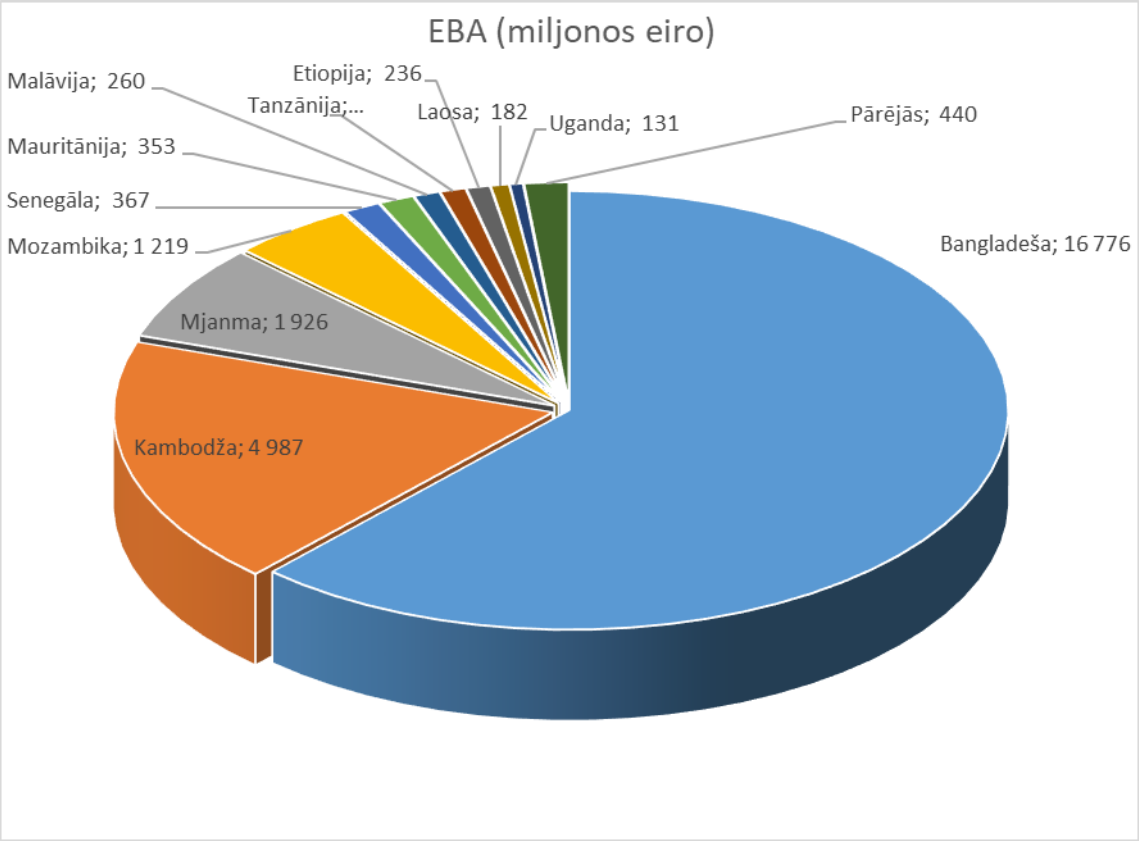
8. "VISS, IZŅEMOT IEROČUS" REŽĪMS

EBA ir ES galvenais tirdzniecības instruments, kas izstrādāts, lai palīdzētu pasaules nabadzīgākajām un vājākajām valstīm – VAV. Viena valsts (**Samoa**) 2019. gadā izstājās no režīma, jo 2014. gadā tās VAV statuss tika pārkvalificēts, tādējādi pavisam kopā ir 48 saņēmējvalstis.

5. attēlā ir sniegts preferenciālā importa Eiropas Savienībā no *EBA* saņēmējvalstīm vērtības un procentuālais sadalījums 2018. gadā. Lielākais importa daļa saskaņā ar *EBA* režīmu ir ievesta no **Bangladešas** (61,8 %), pēc tam ierindojas **Kambodža** (18,4 %) un

Mjanma (7,1 %). Ņemot vērā visas VPS saņēmējvalstis, **2018. gadā Bangladeša pārspēja Indiju** (ar preferenciālo importu 16,8 miljardu euro vērtībā pret preferenciālo importu no Indijas 16,4 miljardu euro vērtībā).

5. attēls. Lielākās "Viss, izņemot ieročus" režīma saņēmējvalstis 2018. gadā (ES imports miljonos euro)

9. PARTNERATTIECĪBAS

VPS ir vairāk nekā tikai tirdzniecības instruments – dialogs ar ES par starptautisko konvenciju efektīvu īstenošanu atbalsta attiecīgo valstu ilgtermiņa ilgtspējīgu attīstību.

Eiropas Savienība partneriem sniedz arī finansiālu atbalstu, lai palīdzētu tiem īstenot konvencijas un vairāk izmantot sniegtās priekšrocības:

Mongolijā tika identificēti produkti, kurus varētu tirgot ES, izmantojot VPS+ režīmu. Pēc valdības lūguma atbalsts no ES budžeta ietvēra apsekojumu par bērnu darbu. **Šrilankā** ES palīdzēja formulēt Valsts eksporta stratēģiju. **Kirgizstānā** ar ES tehnisko palīdzību tika uzlabota informētība par ES standartiem, procedūrām un uzņēmējdarbības modeļiem, palielinot preferenču izmantošanas rādītāju. **Armēnijā** atbalsts reģionālajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām palīdzēja sekmēja uz pierādījumiem balstītu alternatīvu ziņojumu sagatavošanu, kas nepieciešami ANO pārskatiem. **Kaboverdē** ES atbalstīja pirmo mājsaimniecībā nodarbināto personu apvienību. **Bolīvijā** ES palīdzēja izveidot centru, kas tiešsaistē sniedz bezmaksas juridiskās konsultācijas par politiskās vardarbības gadījumiem. **Pakistānā** ES atbalstīja projektu, kas vērsts uz Pendžābas lauksaimniecības nozarē strādājošo sieviešu sociālekonomisko tiesību veicināšanu;

organizācija "SMART **Myanmar**" veicina apģērbu ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu. Izmantojot projektu "Tirdzniecība par pienācīgu darbu" *(Trade for Decent Work)*, ES sadarbojas ar SDO, lai uzlabotu SDO pamatkonvenciju piemērošanu **Bangladešā.**

10. SECINĀJUMI

ES vienpusējās tirdzniecības preferences palīdz valstīm izkļūt no nabadzības, veidojot uz vērtībām balstītu ekonomiku – vairāk nekā 10 % ES importa (ieskaitot nepreferenciālo importu) ir no VPS saņēmējvalstīm. Atvieglojot eksportēšanu uz ES, VPS piesaista ieguldījumus, atbalstot integrāciju globālajās vērtību ķēdēs. Tas rada darbvietas un ienākumus.

VPS rada stimulus ieguldīt saņēmējvalstīs. Lai gan preferenciālā importa daļa kopējā ES importā ir ierobežota, proti, 3,8 % 2018. gadā, VPS rosināja uzņēmumus un valdības sasaistīt uzņēmējdarbību ar ilgtspējīgu attīstību. Veicinot labu pārvaldību un cilvēktiesību aizsardzību, tiek radīta paredzamāka uzņēmējdarbības vide. Apģērbu nozarē ES pircēji ievieš jaunus uzņēmējdarbības modeļus ar augstiem (augstākiem) vides un darba standartiem. Šīs starptautiskās vērtības padara uzņēmumus konkurētspējīgākus.

VPS ir jāsaglabā aktualitāte attīstības ziņā. Tirdzniecības nolīgumu ietekmē samazinās preferenču ietekme. Arvien svarīgāk kļūst nodrošināt saskaņotību ar citām politikām, lai saņēmējvalstis varētu izmantot VPS sniegtās priekšrocības. Tas ietver atbalstu ekonomikas diversifikācijai, jaunu investoru piesaistei, tirdzniecības atvieglošanai un informētībai.

VPS vajadzīgas spēcīgas partnerattiecības – ES turpinās cieši sadarboties ar saņēmējvalstīm un ieinteresētajām personām. Šie partneri, tostarp Eiropas Parlaments un ES dalībvalstis, ir būtiski, lai īstenotu Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam. ES rūpniecība ir izvirzījusies vadībā augsto darba, ražošanas procesu un vides standartu ziņā, un tā var atbalstīt valstu ilgtspējīgu attīstību, izmantojot šo valstu darījumdarbības plānus.

Ar piekļuvi ES tirgum mēs atbalstām jaunattīstības valstu centienus panākt ekonomikas izaugsmi, nabadzības mazināšanu, labu pārvaldību un ilgtspējīgu attīstību.

I PIELIKUMS. SAŅĒMĒJVALSTIS

1. tabula. Vispārējais VPS režīms

	Vispārējās VPS saņēmējvalstis 2018.–2019. gada pārskata periodā	Saņēmējvalsts statusa izmaiņas 2018.–2019. gadā un pēc tam
1.	Gana	Izstājās no sistēmas 2019. gada 1. janvārī
2.	Indija	
3.	Indonēzija	
4.	Kenija	
5.	Kongo Republika	
6.	Kotdivuāra	Izstājās no sistēmas 2019. gada 1. janvārī
7.	Kuka salas	
8.	Mikronēzijas Federatīvās Valstis	
9.	Nauru	
10.	Nigērija	
11.	Niue	
12.	Samoa	Iekļauta 2019. gada 1. janvārī pēc izslēgšanas no EBA
13.	Sīrija	
14.	Svazilenda	Izstājās no sistēmas 2019. gada 1. janvārī
15.	Tadžikistāna	
16.	Tonga	
17.	Uzbekistāna	
18.	Vjetnama	Paredzēts izslēgt divus gadus pēc BTN ar ES gaidāmās stāšanās spēkā

2. tabula. VPS+ režīms

	GSP+ saņēmējvalstis 2018. –2019. gada pārskata periodā	GSP+ saņēmējvalsts statusa izmaiņas 2018.–2019.gadā un pēc tam
1.	Armēnija	Varētu izstāties līdz 2022. gada 1. janvārim*
2.	Bolīvija	
3.	Filipīnas	
4.	Kaboverde	
5.	Kirgizstāna	
6.	Mongolija	
7.	Pakistāna	
8.	Paragvaja	Izstājās no sistēmas 2019. gada 1. janvārī
9.	Šrilanka	Varētu izstāties no sistēmas līdz 2023. gada 1. janvārim *

*Atkarībā no Pasaules Bankas klasifikācijas par valsti ar vidēji augstu ienākumu statusu.

3. tabula. EBA režīms

EBA saņēmējvalstis 2018.–2019. gada pārskata periodā			
1	Afganistāna	26	Lesoto
2	Angola	27	Libērija
3	Austrumtimora	28	Madagaskara
4	Bangladeša	29	Malāvija
5	Benina	30	Mali
6	Burkinafaso	31	Mauritānija
7	Burundi	32	Mjanma/Birma
8	Butāna	33	Mozambika
9	Centrālāfrikas Republika	34	Nepāla
10	Čada	35	Nigēra
11	Dienvidsudāna	36	Ruanda
12	Džibutija	37	Samoa **(izslēgta 2019. gada 1. janvārī)**
13	Ekvatoriālā Gvineja	38	Santome un Prinsipi
14	Eritreja	39	Senegāla
15	Etiopija	40	Sjerraleone
16	Gambija	41	Somālija
17	Gvineja	42	Sudāna
18	Gvineja-Bisava	43	Tanzānija
19	Haiti	44	Togo
20	Jemena	45	Tuvalu
21	Kambodža	46	Uganda
22	Kiribati	47	Vanuatu
23	Komoru salas	48	Zambija
24	Kongo Demokrātiskā Republika	49	Zālamana salas
25	Laosas Tautas Demokrātiskā Republika		

II PIELIKUMS. STATISTIKAS INFORMĀCIJA

1. tabula. Preferenciālā importa vērtība attiecībā uz visām VPS valstīm (tūkstošos euro)*

Avots : COMEXT - TARIC - ISDB			2016				2017				2018			
VPS klase	Trešā valsts	Produkta sadaļa	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums
Visas VPS	Visas trešās valstis	Visas sadaļas	157 968 285	77 772 810	61 304 975	78,8	171 015 879	81 859 271	66 500 268	81,2	183 561 869	84 197 170	68 867 982	81,8
VPS EBA	Visas trešās valstis	Visas sadaļas	36 231 581	25 629 460	23 542 234	91,9	36 322 070	27 282 563	25 470 092	93,4	39 815 338	29 042 288	27 135 733	93,4
Vispārējā VPS	Visas trešās valstis	Visas sadaļas	104 700 491	41 659 377	29 168 901	70,0	115 944 571	43 256 512	31 682 039	73,2	124 430 850	43 762 080	32 264 222	73,7
VPS Plus	Visas trešās valstis	Visas sadaļas	17 036 213	10 483 974	8 593 840	82,0	18 749 238	11 320 197	9 348 137	82,6	19 315 681	11 392 802	9 468 028	83,1

2. tabula. Preferenciālā importa vērtība pēc vispārējās VPS valsts (tūkstošos euro)

Avots : COMEXT - TARIC - ISDB			2016				2017				2018			
VPS klase	Trešā valsts	Produkta sadaļa	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums
Vispārējā VPS	Gana	Visas sadaļas	2 287 682	683 385	868	0,1	1 791 855	742 412	5 677	0,8	2 591 628	766 996	1 256	0,2
Vispārējā VPS	Indija	Visas sadaļas	37 687 522	18 889 804	16 638 803	88,1	42 011 292	18 521 203	16 055 203	86,7	43 601 093	18 765 680	16 377 580	87,3
Vispārējā VPS	Indonēzija	Visas sadaļas	14 029 260	7 314 440	5 166 233	70,6	15 508 752	8 054 954	6 372 484	79,1	15 557 258	8 173 754	6 616 400	80,9
Vispārējā VPS	Kenija	Visas sadaļas	1 268 546	870 131	16 288	1,9	1 227 254	392 672	3 373	0,9	1 264 239	419 889	2 648	0,6
Vispārējā VPS	Kongo	Visas sadaļas	1 048 684	34 084	14 350	42,1	1 001 210	20 113	13 739	68,3	847 801	40 989	32 744	79,9
Vispārējā VPS	Kotdivuāra	Visas sadaļas	4 535 782	1 294 557	2 070	0,2	4 352 843	1 294 499	1 540	0,1	3 987 626	1 166 178	467	0,0
Vispārējā VPS	Kuka salas	Visas sadaļas	8 659	246	31	12,7	7 721	54	3	6,3	12 118	29		
Vispārējā VPS	Mikronēzija	Visas sadaļas	450	442	112	25,4	144	142	81	57,5	122	112	62	55,0
Vispārējā VPS	Nauru	Visas sadaļas	95	53			68	43			274	14		
Vispārējā VPS	Nigērija	Visas sadaļas	10 844 785	157 780	101 974	64,6	13 207 881	164 081	107 070	65,3	18 715 007	147 040	114 661	78,0
Vispārējā VPS	Niue	Visas sadaļas	267	181			231	21			346	22		
Vispārējā VPS	Sīrija	Visas sadaļas	49 489	20 230	8 911	44,1	52 984	23 482	10 448	44,5	57 873	23 931	12 040	50,3
Vispārējā VPS	Svazilenda	Visas sadaļas	121 534	21 049	56	0,3	84 692	15 358			63 303	19 269	29	0,2
Vispārējā VPS	Tadžikistāna	Visas sadaļas	81 968	12 916	11 822	91,5	42 857	17 412	15 527	89,2	46 884	15 383	14 083	91,5
Vispārējā VPS	Tonga	Visas sadaļas	863	125	35	28,2	312	106	56	52,4	1 403	1 019	97	9,5
Vispārējā VPS	Uzbekistāna	Visas sadaļas	117 189	86 289	75 689	87,7	176 378	134 804	121 308	90,0	152 522	112 334	98 606	87,8
Vispārējā VPS	Vjetnama	Visas sadaļas	32 617 715	12 273 664	7 131 655	58,1	36 478 097	13 875 158	8 975 529	64,7	37 531 353	14 109 440	8 993 548	63,7

* "Kopējais imports" ietver visu importu, tostarp produktus, kuriem automātiski piemēro vislielākās labvēlības režīma *(MFN)* nulles tarifus. "*EBA* kritērijiem atbilstošs imports" attiecas tikai uz tiem produktiem saskaņā ar *EBA* režīmu, uz kuriem citos gadījumos neattiecas *MFN* nulles nodoklis.

3. tabula. Preferenciālā importa vērtība pēc *EBA* valsts (tūkstošos euro)*

Avots : COMEXT - TARIC - ISDB			2016				2017				2018			
VPS klase	Trešā valsts	Produkta sadaļa	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro) Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	% VPS izmantojums
VPS EBA	Visas trešās valstis	Visas sadaļas	36 231 581	25 629 460	23 542 234	91,9	36 322 070	27 282 563	25 470 092	93,4	39 815 338	29 042 288	27 135 733	93,4
VPS EBA	Afganistāna	Visas sadaļas	18 886	5 632	2 846	50,5	21 365	7 112	3 792	53,3	25 966	11 958	6 962	58,2
VPS EBA	Angola	Visas sadaļas	4 156 543	69 808	30 828	44,2	2 273 906	55 874	28 024	50,2	3 628 254	47 610	32 460	68,2
VPS EBA	Austrumtimora	Visas sadaļas	5 369	71			12 880	6 598			9 808	5 181		
VPS EBA	Bangladeša	Visas sadaļas	16 384 267	16 321 080	15 617 510	95,7	16 744 627	16 676 909	16 145 456	96,8	17 400 928	17 327 005	16 776 310	96,8
VPS EBA	Benina	Visas sadaļas	39 218	5 115	4 817	94,2	18 048	3 132	2 830	90,4	17 034	4 128	3 454	83,7
VPS EBA	Burkinafaso	Visas sadaļas	109 149	10 928	9 912	90,7	165 781	16 468	15 422	93,6	189 383	19 177	17 953	93,6
VPS EBA	Burundi	Visas sadaļas	31 925	292	260	89,3	24 881	186	86	46,5	24 477	226	139	61,6
VPS EBA	Butāna	Visas sadaļas	2 604	2 139	1 884	88,1	13 218	13 121	12 954	98,7	26 226	25 475	24 972	98,0
VPS EBA	Centrālāfrikas Republika	Visas sadaļas	16 556	748	6	0,9	12 258	385	363	94,2	13 335	358		
VPS EBA	Čada	Visas sadaļas	114 667	978			200 324	229			344 373	1 047	0	0,0
VPS EBA	Dienvidsudāna	Visas sadaļas	303	104	70	67,6	234	74	5	6,7	93	35		
VPS EBA	Džibutija	Visas sadaļas	23 097	5 402	156	2,9	17 952	8 793	266	3,0	12 918	5 300	194	3,7
VPS EBA	Ekvatoriālā Gvineja	Visas sadaļas	1 237 741	22 795	19 052	83,6	1 046 548	13 428	11 680	87,0	1 263 790	7 028	1 900	27,0
VPS EBA	Eritreja	Visas sadaļas	13 248	2 171	2 031	93,6	19 991	2 057	1 995	97,0	2 290	2 121	1 969	92,8
VPS EBA	Etiopija	Visas sadaļas	712 168	400 421	245 789	61,4	651 593	248 859	228 748	91,9	641 581	245 054	236 088	96,3
VPS EBA	Gambija	Visas sadaļas	14 039	10 512	9 933	94,5	11 847	6 660	6 475	97,2	17 864	11 640	9 859	84,7
VPS EBA	Gvineja	Visas sadaļas	522 866	2 664	811	30,5	442 790	3 062	1 447	47,3	507 006	1 843	1 022	55,4
VPS EBA	Gvineja-Bisava	Visas sadaļas	1 602	404			3 199	30			3 491	401	198	49,4
VPS EBA	Haiti	Visas sadaļas	39 484	15 996	13 823	86,4	47 254	22 831	19 873	87,0	51 642	17 920	15 201	84,8
VPS EBA	Jemena	Visas sadaļas	18 692	6 285	4 574	72,8	31 930	17 315	16 012	92,5	39 584	28 791	26 070	90,5
VPS EBA	Kambodža	Visas sadaļas	4 595 590	4 529 091	4 179 306	92,3	4 957 827	4 922 461	4 711 554	95,7	5 254 668	5 214 970	4 987 305	95,6
VPS EBA	Kiribati	Visas sadaļas	152	97			300	211	140	66,4	298	178	158	88,6
VPS EBA	Komoru salas	Visas sadaļas	15 515	7 505	7 168	95,5	19 463	9 603	8 974	93,5	26 128	8 848	5 861	66,2
VPS EBA	Kongo Demokrātiskā Republika	Visas sadaļas	738 795	6 001	3 595	59,9	747 666	8 701	7 030	80,8	693 937	34 773	33 419	96,1
VPS EBA	Laosa	Visas sadaļas	235 140	177 175	170 097	96,0	273 718	190 102	179 627	94,5	250 958	196 320	182 257	92,8
VPS EBA	Lesoto	Visas sadaļas	207 516	2 875	2 047	71,2	270 789	5 617	1 253	22,3	352 205	5 862	1 586	27,1
VPS EBA	Libērija	Visas sadaļas	272 913	4 301	379	8,8	534 157	1 219	49	4,0	341 751	542	5	0,9
VPS EBA	Madagaskara	Visas sadaļas	935 078	702 377	9 859	1,4	1 114 120	843 318	22 715	2,7	1 166 604	900 121	20 387	2,3
VPS EBA	Malāvija	Visas sadaļas	267 919	215 082	214 029	99,5	364 680	306 073	304 207	99,4	300 737	263 068	260 300	98,9
VPS EBA	Mali	Visas sadaļas	36 626	5 706	4 773	83,6	27 209	4 658	3 618	77,7	41 228	4 564	1 255	27,5
VPS EBA	Mauritānija	All sections	428 459	224 239	217 879	97,2	497 476	316 171	312 154	98,7	523 375	358 765	352 581	98,3
VPS EBA	Mjanma	Visas sadaļas	974 013	878 013	828 360	94,3	1 507 975	1 398 240	1 316 449	94,2	2 188 738	2 016 300	1 926 416	95,5
VPS EBA	Mozambika	Visas sadaļas	1 301 694	970 575	964 758	99,4	1 636 345	1 133 619	1 114 523	98,3	1 839 684	1 240 216	1 219 492	98,3
VPS EBA	Nepāla	Visas sadaļas	94 312	83 435	77 175	92,5	93 138	82 461	74 986	90,9	90 223	78 759	71 368	90,6
VPS EBA	Nigēra	Visas sadaļas	116 024	3 692	3 080	83,4	83 907	3 913	3 504	89,5	7 529	4 011	3 188	79,5
VPS EBA	Ruanda	Visas sadaļas	51 349	1 991	947	47,6	56 158	6 511	5 575	85,6	64 459	10 550	10 061	95,4
VPS EBA	Samoa	Visas sadaļas	1 882	1 475	293	19,9	5 524	4 051	117	2,9	2 553	669	446	66,6
VPS EBA	Santome un Prinsipi	Visas sadaļas	10 241	183	98	53,5	7 835	151	91	60,5	5 380	744	533	71,7
VPS EBA	Senegāla	Visas sadaļas	416 579	266 230	255 426	95,9	441 511	337 757	324 888	96,2	542 620	381 831	366 717	96,0
VPS EBA	Sjerraleone	Visas sadaļas	222 938	1 645	533	32,4	246 881	3 188	2 342	73,4	230 772	4 071	647	15,9
VPS EBA	Somālija	Visas sadaļas	13 047	568	15	2,7	18 119	106			23 935	750	609	81,1
VPS EBA	Sudāna	Visas sadaļas	182 863	23 460	22 751	97,0	171 714	43 275	41 417	95,7	150 264	11 762	10 689	90,9
VPS EBA	Tanzānija	Visas sadaļas	620 797	324 271	317 666	98,0	504 007	276 635	268 100	96,9	473 345	263 768	256 364	97,2
VPS EBA	Togo	Visas sadaļas	102 775	33 290	24 138	72,5	76 888	20 349	18 669	91,7	78 778	23 650	22 288	94,2
VPS EBA	Tuvalu	Visas sadaļas	51	28			155	42			294	34		
VPS EBA	Uganda	Visas sadaļas	444 563	150 535	148 273	98,5	511 912	144 142	141 158	97,9	470 893	134 028	131 480	98,1
VPS EBA	Vanuatu	Visas sadaļas	3 334	1 475	370	25,1	987	332	180	54,2	1 020	110	22	20,4
GSP EBA	Zambija	Visas sadaļas	425 496	77 656	72 067	92,8	325 205	51 121	45 955	89,9	403 284	51 739	46 744	90,3
VPS EBA	Zālamana salas	Visas sadaļas	53 495	52 945	52 848	99,8	65 781	65 414	65 389	100,0	69 634	68 986	68 804	99,7

4. tabula. Preferenciālā importa vērtība pēc VPS+ valsts (tūkstošos euro)*

Avots : COMEXT - TARIC - ISDB			2016				2017				2018			
VPS klase	Trešā valsts	Produkta sadaļa	Imports ('000 eiro)			% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro)			% VPS izmantojums	Imports ('000 eiro)			% VPS izmantojums
			Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS		Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS		Kopā	Atbilstīgā VPS	Izmantotā VPS	
VPS Plus	Visas trešās valstis	Visas sadaļas	17 036 213	10 483 974	8 593 840	82,0	18 749 238	11 320 197	9 348 137	82,6	19 315 681	11 392 802	9 468 028	83,1
VPS Plus	Armēnija	Visas sadaļas	310 033	116 430	107 772	92,6	351 132	135 485	130 319	96,2	207 913	74 868	68 162	91,0
VPS Plus	Bolīvija	Visas sadaļas	529 756	58 741	55 233	94,0	474 410	58 523	54 344	92,9	592 673	40 672	36 853	90,6
VPS Plus	Filipīnas	Visas sadaļas	6 306 721	2 361 822	1 681 542	71,2	7 241 862	2 620 112	1 937 602	74,0	7 490 408	2 618 057	1 914 773	73,1
VPS Plus	Kaboverde	Visas sadaļas	70 614	68 097	65 886	96,8	72 266	46 474	38 426	82,7	90 454	75 364	71 567	95,0
VPS Plus	Kirgizstāna	Visas sadaļas	72 289	6 089	3 244	53,3	164 933	7 978	4 795	60,1	631 176	10 070	6 112	60,7
VPS Plus	Mongolija	Visas sadaļas	64 167	18 139	15 264	84,1	69 579	19 509	16 795	86,1	72 587	17 942	16 522	92,1
VPS Plus	Pakistāna	Visas sadaļas	6 205 712	5 783 301	5 522 688	95,5	6 592 810	6 114 571	5 877 716	96,1	6 739 519	6 097 752	5 885 055	96,5
VPS Plus	Paragvaja	Visas sadaļas	1 074 459	41 718	36 558	87,6	1 147 669	53 960	47 532	88,1	735 556	110 178	104 408	94,8
GSP Plus	Šrilanka	Visas sadaļas	2 402 460	2 029 637	1 105 654	54,5	2 634 576	2 263 585	1 240 607	54,8	2 755 395	2 347 900	1 364 575	58,1

[i] Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 978/2012 par vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 732/2008, OV L 303, 31.10.2012.

[ii] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, par to, kā piemērota Regula (ES) Nr. 978/2012 {SWD(2018) 430 final}, COM(2018) 665 final, Brisele, 4.10.2018.

[iii] http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/meetdetails.cfm?meet=11541

[iv] Sk. *Market Access for Products and Services of Export Interest to Least Developed Countries*. Pasaules Tirdzniecības organizācijas sekretariāta piezīme, WT/COMTD/LDC/W/66, 2018. gada 2. oktobris.

[v] Komisijas 2019. gada 12. februāra Īstenošanas regula (ES) 2019/249, OV L 42, 13.2.2019.

[vi] Komisijas 2015. gada 28. augusta Deleģētā regula (ES) 2015/1979, OV L 289, 5.11.2015.

[vii] Komisijas 2017. gada 27. septembra Deleģētā regula (ES) 2018/148 , OV L 26, 31.1.2018.

[viii] Komisijas 2015. gada 28. augusta Deleģētā regula (ES) 2015/1979, OV L 289, 5.11.2015.

[ix] Komisijas 2016. gada 5. decembra Deleģētā regula (ES) 2017/217,OV L 34, 9.2.2017.

[x] Komisijas 2015. gada 28. augusta Deleģētā regula (ES) 2015/1979, OV L 289, 5.11.2015.

[xi] Komisijas 2017. gada 27. septembra Deleģētā regula (ES) 2018/148, OV L 26, 31.1.2018.

[xii] Komisijas 2019. gada 16. janvāra Īstenošanas regula (ES) 2019/67, OV L 15, 17.1.2019.

[xiii] Komisijas 2019. gada 11. februāra Īstenošanas lēmums par procedūras sākšanu, lai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 978/2012 19. pantu uz laiku atceltu tarifa preferences, kas piešķirtas Kambodžas Karalistei, OV C 55, 12.2.2019.

[xiv] Eiropas Parlamenta 2019. gada 14. marta rezolūcija par VPS regulas (ES) Nr. 978/2012 īstenošanu (2018/2107(INI).

[xv] VPS regulas 35. pantā ir noteikts šā ziņojuma statistikas datu pamats. Šos rādītājus apkopoja Tirdzniecības ĢD, pamatojoties uz datiem, kas 2019. gada septembrī bija pieejami datubāzē *COMEXT* (paredzēta *Extrastat* tiesību aktos (Regula (EK) Nr. 471/2009)), un *Eurostat*. Analīzē aplūkots tikai imports Savienībā saskaņā ar muitas procedūru "Laišana brīvā apgrozībā" ("parastā tirdzniecība"), un tādējādi tas var būt mazāks par kopējo importu. Tajos nav iekļauti arī īpašie KN kodi, kas nav daļa no VPS, un statistiskā konfidenciālā tirdzniecība. Statistiskā konfidenciālā tirdzniecība ir izslēgta (lai novērstu ES importētāja nevēlamu atvasināšanu no *COMEXT* tirdzniecības statistikas un iespējamo ietekmi uz analīzi atsevišķas VPS saņēmējvalsts vai produkta līmenī (preces kods).

[xvi] COM(2018) 665 final, Brisele, 4.10.2018.

[xvii] Preferenciālais imports ir kritērijiem atbilstošs imports, kam faktiski tika izmantotas VPS preferences.